№. 80.

BREDASCHE COURANT.

ZONDAG 9 OCTOBER.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 3den October.

Gisteren heeft de President de derde wapenschouwing nabij Versailles gehouden. De kreet *leve Napoleon*, werd gedurig door de troepen aangeheven. Na de wapenoefening werd hun wijn en eetwaren gegeven, hetgeen trouwens bij dergelijke gelegenheden sedert onheugelijken tijd gebruikelijk is.

De permanente commissie der wetgevende vergadering heeft heden eene vrij onstuimige zitting gehad. Er heeft namelijk eene levendige discussie over de gebeurtenissen der jongstverloopen dagen, bepaaldelijk over de bijzonderheden van de wapenschouwingen in de omstreken van Versailles plaats gehad. Men is intusschen tot geen besluit gekomen.

— De Regering is, naar men verzekert, bezig met het bewerken van een wetsontwerp, waarbij de tegenwoordige inrigting der burgerwacht gewijzigd wordt, en hetwelk dadelijk na de hervatting der zittingen aan de Wetgevende Vergadering zou worden ingediend. Het is, naar veler oordeel, gebleken dat die instelling voor aanmerkelijke verbetering vatbaar is, en thans aan hare bestemming, om een waarborg te zijn voor het behoud van rust en wettige orde, niet beantwoordt.

— De heer *de Persigny* is uit Engeland reeds weder alhier teruggekeerd.

— Vele volksvertegenwoordigers zullen aan de Wetgevende Vergadering bij hare zamenkomst verzoeken, dat zij verlof geve tot het overbrengen van het stoffelijk overschot van *Lodewijk Philips* naar Dreux. De Regering schijnt niet ongenegen dit verzoek in te willigen.

— Gisteren is de gezant van Nepaul met zijn gevolg van hier vertrokken.

— Laatstleden Zondag heeft te Bar-le-Duc de plegtige onthulling van het standbeeld des maarschalks *Oudinot* plaats gehad.

— Het berigt wegens het ontslag van het Piémontesche Ministerie heeft zich nog niet bevestigd; daarentegen heeft men de tijding ontvangen, dat de Aartsbisschop van Turijn door het hof van appel is veroordeeld tot verbanning en verbeurdverklaring zijner aartsbisschoppelijke goederen. Ook de Aartsbisschop van Cagliari is tot verbanning veroordeeld en in den nacht van 23 September reeds werkelijk aan boord eener stoomboot gebragt, welke hem naar Civita-Vecchia moest overvoeren. De verwijdering tusschen het Hof van Rome en de Piémontesche regering wordt dus van dag tot dag grooter.

De Aartsbisschop van Turijn, de heer *Franzoni*, is te Briançon, op Fransch grondgebied aangekomen; terwijl *l'Univers* berigt dat de Aartsbisschop van Cagliari, de heer *Nurra*, den 26sten te Civita-Vecchia is gearriveerd.

— Uit Madrid wordt geschreven dat het groote vraagstuk van het bestieren van luchtschepen, zijne oplossing nabij schijnt te wezen. De Spaansche luchtreiziger *J. Montemajor* heeft met zijn luchtschip *Aeolus*, proeven daarvan afgelegd, die met de meest voldoende uitkomst bekroond zijn geworden. Ten gevolge hiervan is thans bepaald, dat hij den 15den dezer, te Madrid met zijn luchtschip zal opstijgen, zonder zich aan voor- of tegenwind te storen, Frankrijk overtrekken en naar Londen zal zweven, om er van het Britsch gouvernement de premie te ontvangen, die het uitgeloofd heeft aan diegenen, die tegen elken luchtstroom in, eene luchtreis zou weten te volbrengen.

— Ter beurze waren genoteerd: 3 pCt. 57,05; 5 pCt. 92,05; Rom. Leening 78⅝.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 5den October.

Uit de eenigzins meer omstandige berigten uit Hamburg, tot den 30sten September des avonds, blijkt dat de beweging van het Sleeswijk-Holsteinsche leger tegen den regter vleugel der Denen, die reeds gedurende eenige dagen in het geheim voorbereid was, doch waarvan de vijand onderrigt schijnt te zijn geweest, den 28sten September begonnen is. Alstoen moet de overste *von der Tann* met omstreeks 16,000 man naar den kant van Frederikstad opgerukt en later door het overige gedeelte des legers gevolgd zijn. In den namiddag van den 28sten is Tönningen door de Sleeswijk-Holsteiners bezet, die daarop den 29sten des morgens den aanval op Frederikstad aangevangen hebben. Den ganschen dag tot laat in den avond is daar met hevigheid gestreden, en de stad gebombardeerd, terwijl eenige verschansingen der Denen vernield werden.

Uit Hamburg schrijft men van den 1sten October:

„Nadere officiële berigten van het oorlogstooneel in Sleeswijk ontbreken nog. Volgens bijzondere mededeelingen is de bezetting van Frederikstad, waar de overste *Latour du Pin* het bevel voert, door een parlementair opgeëischt zich over te geven, maar heeft zulks geweigerd, weshalve de aanval hervat zou worden. De generaal *Willisen* had eene stelling ingenomen, die het ontzetten der vesting van de noordzijde beletten moest. Volgens een ander gerucht hebben de Denen Tönningen hernomen. Bij de bemagtiging dier stad door de Sleeswijk-Holsteiners is de Deensche bezetting, die ongeveer honderd en vijftig man sterk was, voor een derde gedeelte gesneuveld en voor het overige gevangen genomen.

— Den 1sten dezer is te Kassel eene proclamatie van den nieuw benoemden opperbevelhebber der krijgsmagt, den 70jarigen luitenant-generaal *von Haynau*, verschenen, waarin deze van het aanvaarden zijner betrekking kennis geeft, en verkondigt dat hij de hem gedurende den staat van oorlog opgedragen verpligtingen met zoodanigen ijver en nadruk zal vervullen, dat de weêrbarstigen hem zullen leeren kennen als iemand, die, in weerwil van zijn hoogen ouderdom, het zwaard der geregtigheid met krachtigen arm weet te voeren.

De permanente commissie van de Hessische stenden-vergadering heeft ten gevolge van de uitvaardiging der vroeger medegedeelde verordening des Keurvorsten, van 28 September, onder dagteekening van den 30sten een breedvoerig protest tegen die verordening openbaar gemaakt, waarin zij omstandig aantoont, hoezeer dat stuk in alle opzigten tegen de constitutionnele beginselen en de bepalingen der Hessische grondwet aandruischt.

Tevens heeft de permanente commissie de reeds bij het staatsgeregtshof ingediende aanklagt tegen de ministers, naar aanleiding van de meergemelde verordening, vernieuwd, en bij herhaling op de schorsing en inhechtenisneming der ministers aangedrongen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 5den October.

Op heden is alhier door het Kiezers-kollegie overgegaan tot de keuze bij stemming van twee Leden van den Stedelijken Raad, in plaats van de Heeren Mr. *C. J. F. van den Heuvel* en *J. H. N. Laurijssen*, en zijn bij volstrekte meerderheid van stemmen, daartoe verkozen de Heer *G. van Alphen* en genoemde Heer *J. H. N. Laurijssen*.

In ons volgend nommer zullen wij den uitslag der stemming in zijn geheel mededeelen.

— Woensdag ll. had alhier in de Fransche kerk plaats de bereids door ons aangekondigde prijsuitdeeling aan de leerlingen der Latijnsche scholen. In eene door hem-zelven wel bewerkte Lat. rede sprak de Heer *H. A. Kleijn* over *het verdienstelijke van Alfred, koning van Britannie*, waarna hem zijne drie prijzen werden overhandigd. — Hierop ontving op de 2de klasse den eersten prijs *M. d'Aumerie*, die tevens met een prijs voor de geschiedenis werd begiftigd; den tweeden *P. S. J. van Hal*. Op de 3de kl. werd de eerste prijs geschonken aan *J. de Jong van Beek en Donk*, nog daarenboven een voor de geschiedenis en wiskunde; de tweede aan *C. F. A. Moorreés* met een getuigschrift voor de wiskunde; een prijs voor de wiskunde aan *P. Peaux*, en het landis testimonium voor vorderingen in het Gr. en Lat. aan *A. Klinkhamer*. — Op de 4de kl. werd met den eersten prijs vereerd *T. W. Schade van Westrum*, tevens met een prijs voor geschiedenis en getuigschrift voor wiskunde; met den tweeden *N. Moerel*, en met den derden *C. P. C. A. van de Goorbergh*. — Op de 5de kl. ontving den eersten prijs *E. H. A. Guljé*, ook een voor de wiskunde; den tweeden *A. L. Verhoeven*, met een getuigschrift voor geschiedenis. — In Latijnsche dichtregelen en met gepaste vrijmoedigheid betuigden allen hun dank aan Edel Achtbare Heeren Curatoren voor de hun geschonken eereblijken.

Na de uitdeeling der prijzen beklom de Rector, Dr. *Ths. Verwaijen*, den kansel en betoogde in eene Hollandsche toespraak de noodzakelijkheid van eene allezins goede voorbereiding voor hen, die tot de Akademische studie overgaan, en dat die noodzakelijkheid niet minder dan voorheen bestond, al werd het vroeger staats-examen opgeheven; terwijl men opmerkzaam gemaakt werd op de nadeelige gevolgen, die voortvloeijen uit een te vroegen overgang tot onze Akademiën.

Mogt dit woord niet verloren gaan, dan zal het Gymnasium te Breda, gelijk het in de laatste jaren was, onder de bloeijende inrigtingen van dien aard zijn niet onaanzienlijke plaats blijven bekleeden; want gaarne zullen allen, die hunne eerste opleiding in de klassieke letterkunde, in de laatste jaren, aldaar genoten hebben, getuigen dat die opleiding aan degelijkheid niet te wenschen laat; dat zij bepaaldelijk in den verdienstelijken Rector eenen voortreffelijken leermeester vereeren.

In de zitting der Provinciale Staten van dit gewest, den 2den dezer, heeft de heer *Buysen*, namens de commissie n°. 1, rapport uitgebragt over de rijks- en provinciale begrooting, waarop onderscheidene bedenkingen geopperd werden, welke nader zullen worden bediscussieerd. Mr. *van Ooth*

bragt namens voorzegde commissie rapport uit over de verzochte provinciale toelaag van *f* 800,— voor het Genootschap van kunsten en wetenschappen in Noordbrabant. De commissie is van oordeel, gemelde som alleen te verleenen, ingeval het officieel zal gebleken zijn, dat de boeken, munten en penningen van het Genootschap door de leden als provinciaal eigendom worden erkend. De commissie rapporteert vervolgens wegens de gelden, door sommige gemeenten nog niet betaald voor het aanleggen van provinciale wegen; wordt voorgesteld en aangenomen nader te onderzoeken, of er tegen de nalatige gemeenten een regtsgeding in te stellen is; of dat men zich anders tot den Koning zal wenden, ten einde daarover met de Staten-Generaal in onderhandeling te treden en eene buitengewone belasting, op hetgeen zal worden goedgekeurd, uit te schrijven.

De griffier geeft hierna voorlezing van eenige ingekomen stukken, als:

Van een adres der stad Breda over de verlenging van den steenweg in de rigting van Turnhout tot aan de Belgische grenzen.

Van een adres van Burgemeester en Assessoren van Leende, betrekkelijk een nieuw aan te leggen weg van Eindhoven tot aan de Limburgsche grenzen. Beide adressen worden gesteld aan de orde van den dag.

Van een voorstel van den heer *de Rooy*, tot verbetering van de afwatering van de Dommel en de Aa, welk voorstel wordt verzonden naar de commissie n°. 2; hetzelfde besluit wordt genomen, omtrent een dergelijk voorstel van den heer *H. de Wit*.

Al verder was ingekomen een voorstel van Mr. *van Cooth*, strekkende tot het daarstellen van eenen provincialen weg van Grave en den Maaskant, over Zeeland, Uden, Veghel en St.-Oedenrode naar Eindhoven. Nadat verschillende sprekers hierover het woord gevoerd hadden, werd dit voorstel om onderzoek verwezen naar Gedeputeerde Staten.

Thans ging men over tot de orde van den dag en behandelde het eerst den weg van de Willemstad naar Halsteren. Hierover worden verschillende opinien door onderscheidene leden geuit. Zij komen overeen dat de aanleg van dezen weg in naauw verband staat met den weg van Eindhoven naar de Limburgsche grenzen. Sommigen willen het rijk om subsidie gevraagd hebben, anderen zien hierin nuttelooze pogingen.

Het rapport der commissie om die wegen aan te leggen, wordt eindelijk aangenomen, doch tevens bepaald, dat de vergadering zich door een krachtig adres tot den Koning zou wenden, ten einde eenige tegemoetkoming in die aan te leggen wegen van het rijk te erlangen, zoo als dit in andere provincien en bepaaldelijk in Gelderland het geval is.

Aan de beraadslaging is vervolgens gekomen het geprojecteerde kanaal van uitwatering, dat men besluit alsnog ter visie te leggen.

Aangaande de subsidie van *f* 800 aan de teekenschool te 's Hertogenbosch, de *f* 480 aan die van Breda, de *f* 200 voor die van Eindhoven en de *f* 1000 voor het doofstommen-instituut te St. Michiels-Gestel, voeren onderscheidene sprekers het woord, en worden weder allen voor den tijd van één jaar verleend.

Alnog wordt in overweging gegeven de gevraagde subsidie voor de op te rigten teekenschool te Bergen-op-Zoom. Onderscheidene leden zagen gaarne eerst de school tot stand gebragt eer er subsidie gevraagd werd, benevens eene juiste aanvrage van de hoegrootheid dier toelage.

De vergadering deelt geheel in hun gevoelen, en wijst dit rekest van de hand.

— De Provinciale Staten van Noordholland hebben in hunne eergisteren gehouden bijeenkomst tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal verkozen de heeren: *van Beeck Vollenhoven*, *A. F. Insinger*, jhr. mr. *C. van Foreest*, *J. C. van Wessem*, *D. Borski* en *Bosch van Drakestein*.

Door de Provinciale Staten van Drenthe is in hunne zitting van den 1sten dezer tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal verkozen de heer mr. *W. J. Tonckens*; en tot leden van Gedeputeerde Staten de heeren: Mr. *G. Vos*, Jhr. *R. A. van Echten van Holthe*, Mr. *H. J. Kymmell*; terwijl tot suppletoir lid benoemd is de heer *J. de Jonge* sr.

In de zitting der Staten van Vriesland van den 1sten dezer is kennis ontvangen van den heer jhr. *J. A. Lijcklama à Nijeholt*, dat hij bedankt voor de benoeming van lid der Eerste Kamer. De Staten dier provincie hebben daarop voor de Eerste Kamer verkozen jhr. *T. A. M. A. van Andringa de Kempenaer*.

— Bij Koninklijk besluit van den 28sten September 1850, n°. 56, is de kapitein-luitenant ter zee *J. C. F. van Maanen*, met den laatsten dier maand, op zijn verzoek, om ligchaamsgebreken, onder toekenning van pensioen, eervol uit het korps zee-officieren der Nederlandsche marine ontslagen.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 28sten September jl., n°. 57, is, onder dankbetuiging voor de in die betrekking gedurende vele jaren bewezene goede diensten, de hoogleeraar *C. van Heijnsbergen*, met den laatsten dier maand, eervol ontslagen als eerste hoogleeraar bij het Koninklijk instituut voor de marine te Medemblik.

Bij hetzelfde Koninklijk besluit is, almede met den laatsten September jl., ontbonden de Commissie tot het examineren van zee-officieren, adelborsten en stuurlieden, tevens belast met het opzigt over de uitgave van den Zee-almanak, de Zeevaartkundige berigten en Zeekaarten; ten gevolge waarvan aan den gemelden hoogleeraar, als president, en aan de heeren *J. Swart* en *J. G. Arbon*, als leden dier commissie, met dien datum een eervol ontslag uit deze hunne betrekkingen is verleend; — zijnde voorts aan het tot die commissie behoord hebbende lid, den titulairen kapitein-luitenant ter zee jhr. *G. A. Tindal*, directeur van het depôt van kaarten, plans en modellen en van de biblioteek bij het departement van Marine, met den 1sten October 1850 opgedragen de betrekking van examinator van de zee-officieren en stuurlieden tot de marine en koopvaardij behoorende.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 1sten October 1850, n°. 33, zijn de leeraar van de 1ste klasse in de Engelsche taal en letterkunde *J. P. Arend*, de lector in de Nederduitsche taal, geschiedenis en aardrijkskunde *A. Beeloo*, en de dansmeester *P. Demmenie*, met den laatsten September jl., uit hunne gemelde betrekking bij het Koninklijk instituut voor de marine eervol ontslagen, onder toekenning van wachtgeld.

— Zijne Majesteit heeft bij onderscheidene besluiten goedgevonden:

1°. op het daartoe door hen gedaan verzoek een eervol ontslag uit de dienst te verleenen: aan den 1sten luitenant *W. C. A. Staring* en aan den 2den luitenant *H. H. C.* baron *van Oldenneel*, beiden van het 2de regiment vesting-artillerie, mitsgaders aan den 1sten luitenant der artillerie *D. C. C.* baron *van Boetselaer*, thans op non-activiteit buiten bezwaar der schatkist;

2°. te verplaatsen den kapitein plaats-majoor der 2de klasse *G. J. Hoffman van Hove*, van Heusden naar de Willemstad;

3°. te benoemen, bij de Koninklijke militaire akademie te Breda, tot leeraar der 2de klasse in het handteekenen, den thans op wachtgeld zijnde leeraar in dat vak *F. L. Huijgens*.

— Bij Koninklijk besluit van den 25sten September 1850, n°. 43, is aan den heer *G. P. van Roermund*, adjunct-commies bij het departement voor de zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst, verleend een eervol ontslag uit die betrekking, in te gaan met 1 Januarij 1851, behoudens zijne aanspraak op wachtgeld, indien hij vóór dat tijdstip niet in eene andere betrekking mogt herplaatst zijn.

— Volgens de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* is de concept-gemeentewet en memorie van toelichting door den Minister van Binnenlandsche Zaken aan den Raad van State en aan de Staten der onderscheidene provincien verzonden.

— Te 's Bosch wil men weten, dat bij het gouvernement het plan zou bestaan om de roodkoperen centen en halve centen in te trekken en die door *geel* koperen munt te doen vervangen, en dit wel voornamelijk ten einde de circulatie van Belgische centimes en halve centimes te weren.

— Op een adres van den gemeenteraad van Medemblik hebben de Staten van Noord-Holland besloten een adres aan den Koning aan te bieden, met verzoek dat na afloop van den proeftijd te Breda, het Instituut van Marine naar Medemblik worde teruggebragt, of aan die stad eene stedelijke schadevergoeding worde verleend.

— Eergisteren heeft te Rotterdam de plegtigheid van het leggen van den eersten steen van het Yachtclubgebouw, aan het Nieuw Werk, aldaar plaats gehad. HH. KK. HH. de Prins *van Oranje* en Prins *Henderik* hadden zich daartoe des voormiddags van 's Hage naar Rotterdam begeven. Ter plaatse waar het gebouw wordt opgetrokken, zijn HH. KK. HH. ontvangen door den heer *van Hoboken*, president der commissie voor den opbouw, die de plegtigheid opende met eene aanspraak aan den Kroonprins. Deze legde vervolgens den eersten steen: waarna de mr. metselaar *Nemo* eene korte aanspraak hield. Na eene roeitogt op de Maas, keerde de Kroonprins naar den Haag terug, terwijl, prins *Hendrik* een diner te te Rotterdam bijwoonde; aan de werklieden is namens Z. M. eene som gelds uitgereikt.

— Met den aanvang dezer maand is de nieuwe cellulaire gevangenis te Amsterdam, als *Huis van arrest en justitie*, in dienst gesteld. De overbrenging der gevangenen geschiedt echter niet op eens, maar van lieverlede en naar mate dit met de administratie en het beheer der justitie het gevoeglijkst is overeen te brengen, zoodat dan ook vele gevangenen voorloopig nog in het oude gebouw op den Heiligenweg zullen blijven.

— Eergisteren had, bij gelegenheid der gedachtenisviering van het ontzet dier stad, te Leiden een volksfeest plaats op het Ruineplein, waarbij prijzen voor het mastklimmen en zakkenloopen werden geschonken.

— Langs den Hollandschen ijzeren spoorweg zijn in de maand September 91,723 reizigers vervoerd, terwijl de opbrengst van reizigers en goederen *f* 100,353.70 heeft bedragen.

Gedurende de maand September hebben van den Rijnspoorweg gebruik gemaakt 39,521 reizigers, en heeft de opbrengst van reizigers en goederen bedragen *f* 63,021.48½.

— Een brief van St. Martin behelst treurige bijzonderheden nopens den storm welke den 10 en 11 julij aldaar woedde. Vier schepen, namelijk eene nieuwe Amerikaansche driemaster en een barkschip, benevens twee Engelsche schoonerbrikken, zijn van de ankers geslagen en eindelijk op strand geworpen. De op het eiland te huis behoorende Nederlandsche sloep *Sarah Maria* is ook verloren gegaan. Te Philippsburg zijn vele huizen omver gewaaid, anderen zwaar beschadigd; alle schuttingen of omheiningen zijn insgelijks omver gewaaid, en voor het fort Wiliam de keukens, schilderhuizen en telegraaf vernield. De dijk, tot afwering van het zoet water bij de Zoutpan aangelegd, is doorgebroken.

— Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de navolgende door Zijne Majesteit verleende octrooijen:

een octrooi, in dato 25 October 1848, voor den tijd van tien jaren verleend aan *S. Carpmael*, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende bij *A. S. Preston* te Rotterdam, op de invoering van verbeteringen in de vervaardiging van verwen, oliën, geestrijke vochten en vernissen, en in de vervaardiging van houtskool, alsmede in de behandeling van plantaardige zelfstandigheden, om daaruit extractief stoffen te verkrijgen;

een octrooi in dato 31 Julij 1850, voor den tijd van tien jaren verleend aan *John Waterloo Wilson* te Haarlem, op de invoering van verbeteringen aan de werktuigen dienende tot meting en berekening van hoeken;

een octrooi in dato 15 Augustus 1850, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *van Vlissingen van Heel* en *Derosne Cail* en *Cie.* te Amsterdam, op de invoering van een werktuig voor de zuivering en filtratie van vloeistoffen, vooral toepasselijk op de bewerking van ruwe suikers;

een octrooi in dato 20 Augustus 1850, voor den tijd van tien jaren verleend aan *G. W. O. Huijgens* te Haarlemmerliede, op de uitvinding van een verbeterd werktuig tot het branden van schulpkalk op eene meer volmaakte, snellere en minder kosbare wijze.

De *Staats-Courant* behelst het voorloopig verslag van den oogst van 1850, in de provincie Noordbrabant.

Tarwe. In de zware kleigronden in het arrondissement van Breda heeft de tarwe van de vorst en de natheid minder geleden dan men gevreesd had. Het gure voorjaar, vooral in April, heeft den wasdom teruggehouden, hetgeen zich echter later grootendeels herstelde. De tarwe kwam vroeg tot rijpheid. Hoezeer er in den oogst nog al regen was gevallen, is zij over het algemeen vrij droog ingezameld. Het graan is wigtig en zelfs van betere qualiteit dan in de twee vorige jaren. Daar er zeer weinig gedorschen is, kan de hoeveelheid van de opbrengst niet dan naar gissing opgegeven worden; zij zal 21 à 23 mudden per bunder bedragen.

In de landen van Heusden en Altena is het minder gunstig gesteld. Door den hoogen waterstand in Jannarij en Februarij en door het schrale kwelwater hebben alle met wintervruchten bezaaide landerijen veel geleden. Sommige blokken heeft men moeten omploegen. Het stroo is in den doorweekten grond kort gebleven; de opbrengst is beneden het middelmatige, en zal 15 à 18 mudden niet te boven gaan. Het graan is niet mooi en weegt 74 à 75 Ned. ponden per mudde.

De weinige op zandgrond gezaaide tarwe is minder goed dan in vorige jaren geslaagd; de opbrengst is van 14 tot 18 mudden per bunder.

Rogge. De afwisselende vorst en dooi gedurende den winter en vooral de natheid in Februarij, waartegen dit gewas minder dan andere wintergewassen bestand is, hebben nadeelig gewerkt, en het gure voorjaar deed vele schraal opgekomene planten van de akkers verdwijnen. De rogge herstelde zich door het opgevolgde gunstige weder, doch er was, met uitzondering der beste gronden, wel een derde te weinig stroo op de akkers, dat kort gebleven is, zoodat de opbrengst onder de middelmatige behoort. Hoewel er nog weinig gedorschen is, kan het beschot van 14 tot 20 mudden per bunder berekend worden. De qualiteit is goed.

Garst. De wintergarst heeft in de kleilanden door den winter weinig geleden. De langdurige droogte in den voorzomer heeft dit gewas in het opgroeijen teruggehouden, waardoor de quantiteit en qualiteit maar middelmatig zijn. De zomergarst is over het algemeen genomen redelijk geslaagd.

De *Boekweit* had bij het zaaijen gunstig weder; de droogte in de maand Junij heeft dit gewas kort van stroo doen blijven, het heeft later echter schoon gebloeid en beloofde eenen goeden oogst, doch de buitengewone regens en windvlagen op den 15den Augustus en volgende dagen hebben daaraan vele schade toegebragt, zoodat de opbrengst, door elkander genomen, onder de redelijke behoort en van 9 tot 30 mudden per bunder wordt opgegeven. Dit gewas leed dit jaar weinig door de vorst.

Haver. In de kleilanden is de haver voordeelig gegroeid, zoowel op de oude als op de nieuwe landen en geschiedde de inoogsting bij gunstig weder, zoodat de qualiteit en quantiteit als zeer voldoende worden geacht.

Op de hooge zandgronden leed de haver veel door de droogte en bleef zij kort van stroo; op de zwaardere gronden stond zij goed te velde.

De menigvuldige regens in Augustus zullen nadeelig op de qualiteit hebben gewerkt. De haver werd op eens rijp en de inzameling had bij gunstig weder plaats. Het beschot is nog onbekend en zal onder de middelmatige behooren.

De zandhaver of eve heeft veel van de droogte geleden; het gewas was kort van stroo, de quantiteit, die nog niet met juistheid opgegeven kan worden, redelijk. De regens en windvlagen in Augustus hebben veel graan doen afvallen.

Koolzaad. Het vroeg uitgezaaide winterzaad heeft daar het zeer welig was opgegroeid, veel door de vorst geleden. Over het algemeen heeft het uitmuntend gebloeid, werd niet door de zwarte vliegjes aangedaan, doch voldeed niet aan de verwachting. De qualiteit is zeer goed en olierijk. Het is verschillend in afkomst, men berekend die van 18 tot 25 mudden per bunder.

Het zomerzaad is tamelijk wel geslaagd en goed binnengekomen; de opbrengst zal gemiddeld 18 mudden per bunder zijn.

In de zware kleilanden is de verbouwing van het witte kanariezaad, uit hoofde der hooge prijzen tijdens den zaaitijd, nog al belangrijk geweest. Dit gewas is goed gegroeid, best ingezameld en kan wel 21 à 23 mudden per bunder opleveren.

Erwten werden in het arrondissement Breda sterk door de luis aangetast en hebben over het algemeen verre beneden het gemiddelde opgeleverd. De zeer vroeg gezaaide vielen bij uitnemendheid uit. In de zandgronden kan men de erwten, met geringe uitzondering, als mislukt beschouwen. Zij leden veel van de aanhoudende droogte en werden door een bederf aangedaan, even gelijk dat van de aardappelen, zoodat de afkomst zeer gering was. Zij werden bij gunstig weder ingeoogst en zijn van tamelijk goede qualiteit.

Paardeboonen. Met deze was het even als met de erwten gesteld. Tot aan den bloeitijd hebben ze voorspoedig doorgegroeid; vele stukken werden door de nachtvorst, honigdauw en de luizen getroffen, zoodat de opbrengst beneden het middelmatige zal zijn.

Vlas. In de kantons Oudenbosch en Bergen-op-Zoom levert het vlas dit jaar eene ongunstige uitkomst.

Op de meeste oude landen is dit gewas gedeeltelijk mislukt. Van de zoogenaamde nieuwe landen kan men aannemen, dat het eene middelmatige opbrengst heeft uitgeleverd. In het kanton Zevenbergen werd het vlas door de vloo geplaagd, doch herstelde het zich later. De afkomst was 80 steenen, en de prijzen van het nieuwlandsch vlas zijn geweest *f* 300 à *f* 325 en van het oudlandsche *f* 190 à *f* 200 per bunder.

In de landen van Heusden en Altena leed dat teeder gewas veel door het ongestadige weder. Enkele stukken slaagden bij uitstek en werden van *f* 300 à *f* 325 per bunder verkocht, andere daarentegen, waar de groei achterlijk bleef, stonden schraal, zoodat ze niet meerder dan *f* 60 à *f* 120 konden opbrengen.

Op de zandgronden bleef dit gewas kort van stengel en had het eene middelmatige afkomst.

Meekrap. De dit jaar geplante kiemen zijn zeer goed ontwikkeld, leden wel eenigzins door de vorst, doch hervatteden zich spoedig.

De twee- en driejarige meede is zeer goed gegroeid en heeft veel fruit voortgebragt. Men is thans met de delving begonnen en rekent op eene middelmatige afkomst. Daar de meestoven pas begonnen zijn, is het niet mogelijk eene juiste opgave van de opbrengst mede te deelen. Deze wordt geschat van de oude of driejarige meede op 1200 Nederlandsche ponden, van de tweejarige hoogstens 1100 Nederlandsche ponden per bunder.

De prijzen zijn bij voortduring laag en bedragen *f* 40 à *f* 50 de 100 Nederlandsche ponden naar qualiteit.

De aardappelen, die aanvankelijk goed opkwamen, welig groeiden en bloeiden, werden weder, even als in de vorige jaren, in het laatst der maand Julij en begin van Augustus door de noodlottige ziekte getroffen; deze, na in den beginne langzaam voortgegaan te zijn, maakte na ingevallen regen een zorgwekkenden vooruitgang, waarop echter gelukkig eene droogte volgde, die haar in hare verdere vorderingen stuitte. De ziekte had juist dezelfde kenteekenen en loop als in de vorige jaren; zij openbaarde zich het eerst in het loof, dat zwart werd, en deelde zich aan den stengel en knol mede. Het bederf is, over het geheel genomen, van ernstiger aard den verleden jaar. De vroege aardappelen, die bij het uitbreken der ziekte reeds tot rijpheid waren gekomen, hebben veel minder geleden dan de later gepote; die in zware lage gronden zijn veel meerder aangetast dan de op hoogere geplante. De aardappelen in landen, welke ten gevolge van de zware regens in Augustus overstroomd en dras geraakten, zijn grootendeels bedorven. Zij zijn klein van stuk, doch goed van smaak. Doordien er dit jaar weder veel meer aardappelen dan tijdens de ziekte niet bekend was, en ook vroeger dan gewoonlijk, zijn gepoot, is er, wanneer het bederf na de uitdelving niet toeneemt, voor geen gebrek te vreezen, en zal er van dit, vooral voor de behoeftige klasse zoo onontbeerlijk gewas genoegzame voorraad aanwezig zijn. De prijs is tot op dit oogenblik niet hoog, van *f* 1,40 tot *f* 2 het mud.

Klaver. De klaver is goed door den winter gekomen. De eerste snede heeft eene goede opbrengst gegeven, de tweede, uit hoofde der langdurige droogte, was slecht.

Gras. Door het gure voorjaar heeft de grasstruik zich later dan gewoonlijk ontwikkeld. Vooral in de laatste helft van Mei is het sterk doorgegroeid. Door de droogte in Junij was voornamelijk op zandgronden de opbrengst beneden het middelmatige; in de zware kleilanden had men reden van tevredenheid. Langs den Maasdijk, van Cuijk naar Crevecœur, heeft de late waterstand veroorzaakt, dat er weinig voorgras gegroeid is; zulks was ook in het land van Altena het geval. De prijzen waren aanvankelijk hoog. Later in Augustus is er veel gras gegroeid, dat eene overvloeidige weide heeft teweeg gebragt en veel eetgroen heeft kunnen doen winnen. De lage hooilanden, aan de binnenriviertjes gelegen, hebben veel hooi opgeleverd.

Rundvee. Het rundvee is over het algemeen, met gewone uitzonderingen, gezond gebleven. De longziekte heeft zich aan sommige oorden geopenbaard, doch slechts op enkele stallen. In het voorjaar was het magere vee zeer willig; het vette, hoezeer duur in den beginne, is in den laatsten tijd in prijs verminderd, veroorzaakt door den minderen aftrek naar Engeland. Er werden vele kalveren opgezet tot vetmaking; in den laatsten tijd is dit ook verminderd door de lagere prijzen.

Paarden. De gezondheid der paarden was zeer voldoende, doch de handel niet zoo levendig als in vorige jaren. Goede paarden worden echter nog altoos gezocht en duur betaald. Voor mindere soorten was weinig aftrek. Met den aanfok blijft het op het oude.

Varkens. De varkensteelt was overvloedig, en de biggen voor spotprijzen te verkrijgen.

BAROMETER- EN THERMOMETERSTAND, TE BREDA.

Correctiën enz., als vroeger. (Zie *Bredasche Courant* 11 Julij 1850, N°. 55).

SEPTEMBER 1850.

	BAROMETER.		THERMOMETER.	
	8 u. 's morg.	2 u. 's nam.	8 u. 's morg.	2 u. 's nam.
1	77042	77149	15,8	21,3
2	7170	7091	15,2	22,0
3	6686	6602	17,5	19,1
4	6728	6813	14,5	17,9
5	6860	6842	14,6	16,5
6	6657	6673	13,6	17,3
7	7099	7066	14,2	19,5
8	7173	7072	13,4	17,1
9	7012	6940	13,1	17,0
10	7099	7069	14,6	18,2
11	7059	7032	12,1	19,1
12	7127	7012	11,2	21,2
13	7064	6935	12,3	18,3
14	6940	6869	11,2	16,9
15	6984	6975	13,2	20,1
16	7046	6896	13,4	20,5
17	6963	6879	10,2	18,1
18	6477	6249	11,7	20,4
19	5904	5789	10,8	21,9
20	5584	5539	14,2	21,2
21	5546	5925	17,4	18,5
22	6205	6204	11,8	20,3
23	6060	5802	13,9	21,3
24	5665	5640	15,1	23,1
25	5685	5745	15,8	21,1
26	6102	6057	12,9	20,6
27	6000	6084	14,0	20,5
28	5434	5713	13,1	17,0
29	5904	5712	12,3	16,2
30	4503	4533	14,5	11,4

Den 30sten om 12 ure 's middags zware hagelbui. Om 1 uur 's middags ligt onweder.

BURGERLIJKE STAND TE BREDA.

GEBOORTEN.

Van 29 Sept. tot en met 5 Octob. 1850. 2 mann. 5 vrouwel. geslacht.

HUWELIJKEN.

Van 29 Sept. tot en met 5 Octob. 1850. 2 huwelijken.

STERFGEVALLEN.

Van 29 Sept. tot en met 5 Octob. 1850. Geen sterfgevallen aangegeven.

G R A A N M A R K T.

AMSTERDAM, 4 October.

TARWE tot vorige prijzen aan Cons. verkocht: 128 ℔ bonte Poolsche *f* 287, 290; 130 ℔ dito *f* 297, 127 ℔ Rijn *f* 242; 123 ℔ Vriesche *f* 213.

ROGGE zonder verandering: 125 ℔ Pomm. *f* 172; 123 ℔ Pruiss. *f* 165; 123 ℔ Deensche *f* 158.

GERST in één doen: 113 ℔ fijne Deensche *f* 142.

HAVER zonder handel.

BOEKWEIT: 121 ℔ Nijkerker *f* 186.

KOOLZAAD, verkocht: Vriesch $44\frac{1}{2}$ P. vl.; Oostvriesch $56\frac{1}{2}$ P. vl.; op 9 vaten Olie te leveren; in Oct. eerstk. 58 P. vl.

RAAPOLIE: op 6/w. *f* $36\frac{1}{4}$; Vlieg. *f* $35\frac{1}{4}$; 1 Nov. en Dec. eerstk. *f* $35\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$; 1 Mei eerstk. *f* $35\frac{1}{2}$.

LIJNOLIE: op 6/w. *f* $35\frac{1}{2}$; Vlieg. *f* $34\frac{1}{2}$.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* $38\frac{1}{4}$.

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 58 à 63. — LIJNKOEKEN, per 104 st., *f* $7\frac{1}{2}$ à 10.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 4. OCTOBER 1850.

Het Nederl. Mudde Tarwe (Oude)	van *f*	0,00	tot *f*	8,10.
Het dito dito Tarwe (Nieuwe)	» »	7,00	» »	8,10.
Het dito dito Rogge (Oude)	» »	0,00	» »	5,80.
Het dito dito Rogge (Nieuwe)	» »	5,80	» »	6,00.
Het dito dito Boekweit op wigt (70 Ned. Pond.)	» »	4,80	» »	5,00.
Het dito dito Boekweit	» »	0,00	» »	4,90.
Een grof Tarwe-brood, van een pond Nederl.			»	0,15.
Een fucht Tarwe-brood, van zeven oncen vijf lood Nederl.			»	0,15.
Een Fransch- of Witte-brood, van een pond Nederl.			»	$0,23\frac{1}{2}$.
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.			»	0,27.
Een Nederl. pond Tarwe-meel			»	0,16.
Een dito pond grof Tarwe-meel			»	0,15.
Een dito pond Boter			»	0,60.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)		*f* 0,00	tot *f*	2,10.
Het 1000 Eiken Telhout			»	2,60.
Het 1000 Doof Hout			»	2,00.
De kar Spaanders			»	2,85.
De » Struiken			»	2,80.
De 100 Mutsaard			»	3,50.

TWEE HONDERD TWAALFDE STAATS-LOTERIJ.

TWEEDE KLASSE.

3e Trekking. No. 11724, *f* 1250; Nos. 18582, 6237, 6029, ieder *f* 1000.
4e — Geene.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (4 *October*) was de fondsnotering: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $56\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{13}{16}$; 3 pCt. $67\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$; 4 pCt. $88\frac{11}{16}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{11}{16}$; O. Ind. Leening 4 pCt. $87\frac{3}{4}$, 88; Amort.-Syndik. $3\frac{1}{2}$ pCt. 89; Aand. Rijnspoorweg $90\frac{3}{4}$; Aand. Holl.-Spoorw. 67; Oblig. Holl.-Spoorw. $99\frac{1}{2}$; Handelm. kont. 170; Belgie $2\frac{1}{2}$ pCt. 47; Fr. oblig. 3 pCt. $47\frac{1}{16}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{16}$; Spanje Ardoins $11\frac{11}{16}$; dito van 510 p. st. $11\frac{7}{8}$, 12, $11\frac{7}{8}$; dito Onbep. St. $11\frac{3}{8}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $34\frac{5}{16}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{5}{16}$; Coupons Ardoins $8\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$; Passieve 4; Portugezen te Londen 5 pCt. $35\frac{7}{8}$, 36, $35\frac{7}{8}$; dito 4 pCt. $34\frac{7}{8}$, $35\frac{1}{8}$, $34\frac{7}{8}$; Rusland 5 pCt. 105; Certif. 1831—33 96; dito $4\frac{1}{2}$ pCt. $95\frac{15}{16}$; 4 pCt. bij *Hope* $88\frac{1}{4}$; Id. bij *Stieglitz* 88; Id. 5de Serie 88; Certif. te Hamb. 5 pCt. $99\frac{1}{2}$; Certif. van Assign. 6 pCt. $67\frac{1}{4}$; Oostenr. Metall. 5 pCt. $76\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; dito Nieuwe $80\frac{7}{8}$, 81, $80\frac{7}{8}$; Nieuwe $2\frac{1}{2}$ pCt. $40\frac{11}{16}$, $\frac{13}{16}$.

Advertentiën.

*** Op deszelfs daartoe strekkend verzoek is JOHANNIS PIETER VAN SLIEDREGT, zonder beroep, woonachtig te *Dinteloord en Prinsland*, bij Vonnis, gegeven den eersten dezer loopende maand door de Arrondissements-Regtbank te *Breda*, gesteld onder Curatele.

BREDA, 2 October 1850.

De Officier van Justitie bij de Arrondissements-Regtbank te Breda,
H. L. MAARSCHALK.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Breda*, van den eersten October 1800 vijftig, is PETRONELLA PIJPERS, Weduwe LAMBERTUS VAN OERS, zonder beroep, wonende te *Etten*, op eigen verzoek gesteld onder Curatele.

BREDA, den 3. October 1850.

De Officier van Justitie bij de Arrondissements-Regtbank te Breda,
H. L. MAARSCHALK.

Aanbesteding van Patent-Olie.

De RAAD van ADMINISTRATIE der KONINKLIJKE MILITAIRE AKADEMIE, zal, op *Donderdag den* 10. *October* 1850, des middags ten 12 uren, aan den minst inschrijvenden AANBESTEDEN:

De LEVERING van **PATENT-OLIE**, van de beste qualiteit, over het tijdvak van 1. *November* 1850 tot 1 *November* 1851.

De Voorwaarden van Aanbesteding liggen ter lezing op het Bureau van den Kapitein-Kwartiermeester, en kunnen de op zegel geschreven Billetten van inschrijving, tot 11 uur van den dag der Besteding, in eene aldaar geplaatste Bus gestoken worden.

BREDA, den 26. September 1850.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een **LANDGOED** groot ruim Vijf en dertig Bunders, gelegen op een uur afstands van *Breda*, bestaande in: BOERENWONING, STALLING en SCHUUR, BOUWLAND, WEIDE, VIJVERS, MAST-, SCHAARBOSSCHEN en HEIDE. Adres onder letter X, bij de Boekhandelaars BROESE & COMP. te *Breda*. Brieven *franco*.

*** Op *Vrijdag den* 11. *October* 1850, des voormiddags ten 10 ure, ten Huize van den Heer J. G. SPRENGERS, op de Groote Markt te *Breda*, **PUBLIEKE VERKOOPING**, van eene zeer schoone en zeldzame Verzameling BLOEMEN voor den open grond, de Oranjerie en Broeikas, alsmede zeer veel schoone STRUIK- en HEESTERGEWASSEN.

Alles 2 uren vóór de Verkooping te zien.

VOOR HET RIJK.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN.

BESTUUR DER DOMEINEN.

Directie te *Breda*. Kantoor der Domeinen te *Breda*.

DOMEIN VAN OORLOG.

OPENBARE HOUTVERKOOPING.

De ONTVANGER der Domeinen te *Breda*, zal, als daartoe gemagtigd, op *Woensdag den 9. October* 1850, des voormiddags precies ten 10 ure, ten overstaan van den Notaris J. VAN WIJNGAARDEN te *Willemstad*, in de *Oranje-Societeit* aldaar aan de meestbiedenden **VERKOOPEN**:

202 Opgaande KANADASCHE POPULIEREN en 15 Opgaande IJPENBOOMEN, staande op den Hoofdwal der Vesting *Willemstad* en verdeeld in 62 Kavels.

De Voorwaarden dezer Verkooping liggen ter lezing, dagelijks (*uitgenomen des Zondags*), ten Kantore van voornoemden Ontvanger, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Opzigter der Genie te *Willemstad*.

BREDA, den 10. September 1850.

De Ontvanger der Domeinen,
P. SIX.

ZEEVAARTKUNDE.

Door J. DE LANGE te *Deventer*, is uitgegeven:

P. O. C. VORSSELMAN DE HEER,

Gronden der Zeevaartkunde, vooral ten gebruike bij de Sterre- en Zeevaartkundige Tafels van JACOB SWART, gr. 8°. in half lederen band . . . . *f* 5,80.

*** Bij L. SCHIERBEEK te *Leeuwarden*, is gedrukt en te bekomen:

DE DERDE DRUK VAN DE

VOLKSGENEESKUNDE

DOOR

Dr. J. F. OSIANDER,

Hoogleeraar in de Geneeskunde te Göttingen

NAGEZIEN EN VERMEERDERD MET AANWIJZINGEN DER KENTEEKENEN VAN DE **ONDERSCHEIDENE ZIEKTEN**, ENZ.

DOOR

J. A. VAN OORT,

Officier van Gezondheid der Tweede Klasse bij de Armée.

Dit werk bevat eene groote menigte eenvoudige middelen en raadgevingen, welke de natuur zelve tegen de kwalen en krankheden der menschen heeft daargesteld; men vindt er onder eene menigte andere raadgevingen, tegen: Ontsteking, Koorts, Tandpijn, Hoofdpijn, Verkoudheid, Hoest, Kramp in de Maag, [illegible] Hik, Buikloop, Aambeijen, Jigt en Rhumatismus, [illegible], Kramp in de Borst, Longtering, [illegible], Graveel, Wormen, Lintworm, Vallende Ziekte, Koliek, Geelzucht, Waterzucht, Scheurbuik, Ziekten der Kinderen, Klierziekten, Oogziekten, Onvruchtbaarheid, Ziekten der Zwangerheid, Ontsteking der Vrouwelijke Borsten, Vergiftiging, Schijndood, Behoedmiddelen tegen Besmettelijke Ziekten, de Aziatische Braakloop, Cholera Morbus, Huiduitslag, Moedervlekken, Zeeziekte, enz., enz.

De *buitengewone goedkoope* prijs van dit Handboek, dat behalve de voorrede en inhoud 302 bladzijden druks bevat, is slechts gesteld op *f* 1,25.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.